EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 06
COM(2025) 286 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Sąjungos civilinės saugos mechanizmo reagavimo pajėgumų pažangos ataskaita

{SWD(2025) 146 final}

Turinys

1. Santrauka 2

Santrumpų sąrašas 4

2. Įvadas 5

3. Rekomendacijos dėl SCSM reagavimo pajėgumų 5

a. Rekomendacijos dėl Europos civilinės saugos rezervo (ECPP) 5

i. Pajėgumų trūkumo šalinimas 5

ii. Valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių tarpusavio koordinavimo stiprinimas aktyviai siekiant pajėgumų tikslų 6

iii. Pritaikymo dotacijų didinimas 7

iv. ECPP pasiūlymų teikimo ir pajėgumų dislokavimo skatinimas 8

b. Rekomendacijos dėl „rescEU“ 8

i. Daugiafunkciai ir daugkartiniai pajėgumai ir specializuota parama 8

ii. Iniciatyvus stiprinimas 9

iii. Papildymas po dislokavimo 10

iv. Laikinas išankstinis paskirstymas veiksmingam dislokavimui užtikrinti 11

v. „rescEU“ pajėgumų dislokavimo veiksmingumo didinimas 11

vi. „rescEU“ bendro finansavimo normų supaprastinimas 12

vii. Viešųjų pirkimų racionalizavimas 13

c. Platesni reagavimo pajėgumų stiprinimo aspektai 13

i. Rezultatais grindžiamas požiūris į pajėgumų stiprinimą 13

ii. SCSM pajėgumai, kuriais papildomi nacionaliniai pajėgumai visoje Europoje 14

iii. Pažeidžiamos grupės 14

iv. RNKC tarpsektorinis informuotumas apie padėtį 15

v. Konfliktų ir karo scenarijų svarstymas 15

vi. Privačiojo sektoriaus partnerystės 16

vii. Dovanų centrai 17

viii. Atsargų kaupimas 17

4. Išvada 18

1. Santrauka

Ši pajėgumų pažangos ataskaita yra perspektyvinė Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 34 straipsnio 2 dalyje nustatytos pareigos teikti Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (SCSM) reagavimo pajėgumų ataskaitas dalis. Joje pateikiama rekomendacijų, kaip toliau didinti SCSM reagavimo pajėgumų veiksmingumą. Rekomendacijos grindžiamos dabartinės SCSM reagavimo pajėgumų padėties analize, išdėstyta atitinkamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente „Sąjungos civilinės saugos mechanizmo pajėgumų stiprinimas ir trūkumų apžvalga“.

Įgyvendindama ES pasirengimo krizėms strategiją, Europa siekia visų atitinkamų sektorių ir visų suinteresuotųjų subjektų pasirengimo visos Sąjungos mastu. SCSM reagavimo pajėgumai yra reagavimo į rizikos ir pavojų padėties pokyčius dalis, todėl jais galima konkrečiai ir praktiškai prisidėti prie iniciatyvesnio, geriau koordinuojamo ir platesnio masto Europos krizių valdymo metodo.

Pagalbos prašymai SCSM teikiami ne tik dėl įprastų ekstremaliųjų civilinės saugos situacijų, tokių kaip gamtos gaisrai, žemės drebėjimai ir potvyniai, bet ir vis dažniau dėl pagalbos sudėtingesnėse ekstremaliosiose situacijose, kai dažnai dėl įvairių pavojų ir pažeidžiamumo veiksnių sąveikos krizės užsitęsia. Kad prireikus būtų toliau galima remti valstybes nares ir dalyvaujančiąsias valstybes, būtina toliau plėtoti SCSM vidaus struktūras ir procesus, taip pat bendradarbiavimą su išorės partneriais. Šioje ataskaitoje išdėstytomis 15 pagrindinių rekomendacijų siekiama padėti tobulinti SCSM reagavimo pajėgumus, dėmesį sutelkiant į gebėjimų spręsti kylančius uždavinius didinimą ir pasirengimo pastangų stiprinimą.

Rekomendacijos dėl Europos civilinės saugos rezervo (ECPP):

i. stengtis pašalinti šioje ataskaitoje nustatytus ECPP pajėgumų trūkumus (pavyzdžiui, gamtos gaisrų gesinimo, skubios medicinos pagalbos pajėgumų, jūrų, pakrančių ir vidaus vandenų taršos incidentų, tiltų, elektros energijos gamybos, transporto ir logistikos srityse);
ii. stiprinti koordinavimą su valstybėmis narėmis ir dalyvaujančiosiomis valstybėmis ir tarp jų siekiant pajėgumų tikslų;
iii. didinti pritaikymo dotacijų finansavimą;
iv. skatinti ECPP pajėgumų registravimą didinant finansavimą dislokavimo metu.

Rekomendacijos dėl „rescEU“:

i. ateityje stiprinant pajėgumus dėmesį visų pirma sutelkti į daugiafunkcius ir daugkartinius pajėgumus (pavyzdžiui, pastogės, elektros energijos, telekomunikacijų, medicininės priežiūros, transporto ir logistikos) ir prireikus į papildomus specializuotus paramos pajėgumus (pavyzdžiui, su ChBRB susijusiose srityse arba į specializuotas medicinos ekspertines žinias, susijusias su konkrečiais pavojais);
ii. užtikrinti nuspėjamą biudžeto padidinimą pajėgumams po dislokavimo papildyti, laikantis iniciatyvesnio požiūrio į pajėgumų stiprinimą;
iii. didinti „rescEU“ pajėgumų dislokavimo veiksmingumą, priimant greitesnius sprendimus dėl dislokavimo ir parengiant išankstinio paskirstymo galimybes;

iv. supaprastinti „rescEU“ pajėgumų dislokavimo bendro finansavimo normas ir racionalizuoti viešųjų pirkimų procesą.

Platesni reagavimo pajėgumų stiprinimo aspektai:

i. ateityje stiprinant SCSM pajėgumus siekti naudoti rezultatais grindžiamus tikslus;
ii. svarstyti galimybę geriau keistis informacija apie konkrečių nacionalinių pajėgumų prieinamumą, kad būtų padidintas bendras SCSM efektyvumas;
iii. geriau suprasti pažeidžiamų grupių poreikius per ekstremaliųjų situacijų operacijas;
iv. toliau didinti RNKC tarpsektorinį informuotumą apie padėtį;
v. toliau stiprinant pajėgumus atsižvelgti į konfliktų ir karo scenarijus;
vi. kai tinkama, plėsti privačiojo sektoriaus partnerystes, be kita ko, dovanų centrus paverčiant platesnio masto SCSM pajėgumais;
vii. svarstyti galimybę kaupti įvairesnių reagavimo į ekstremaliąsias situacijas priemonių.

Apskritai SCSM atsakas turės apimti ne tik tradicinius reagavimo į ekstremaliąsias situacijas pajėgumus – reikės padėti sektorių suinteresuotiesiems subjektams, kad savo konkrečiomis ekspertinėmis žiniomis jie galėtų prisidėti prie pasirengimo, laikantis ES pasirengimo krizėms strategijos.

Santrumpų sąrašas

ChBRB – cheminis, biologinis, radiologinis ir branduolinis

CEMS – „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslauga

COVID-19 – 2019 m. koronaviruso sukelta liga

ECPP – Europos civilinės saugos rezervas

RNKC – Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras

ES – Europos Sąjunga

GSS – Pasaulinė ekstremaliųjų padėčių sistema

MEDEVAC – medicininis evakavimas

DFP – daugiametė finansinė programa

AAP – asmeninės apsaugos priemonės

SWD – Komisijos tarnybų darbinis dokumentas

SCSM – Sąjungos civilinės saugos mechanizmas

2. Įvadas

Pagal Sprendimo Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo 34 straipsnio 2 dalį Komisija turi pateikti ataskaitą apie pažangą, padarytą siekiant atsparumo nelaimėms didinimo tikslų, pajėgumų tikslų, ir apie likusius Europos civilinės saugos rezervo (toliau – ECPP arba rezervas) trūkumus, atsižvelgdama į „rescEU“ pajėgumų sukūrimą. Joje taip pat turėtų būti pateikta su reagavimo pajėgumais susijusių biudžeto ir išlaidų pokyčių apžvalga ir poreikio toliau stiprinti tuos pajėgumus ES lygmeniu vertinimas.

Šioje ataskaitoje ir prie jos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente (SWD) „Sąjungos civilinės saugos mechanizmo pajėgumų stiprinimas ir trūkumų apžvalga“ Komisija pateikia reikšmingų SCSM reagavimo pajėgumų pokyčių 2017–2024 m. analizę ir ateities perspektyvomis grindžiamas rekomendacijas dėl tolesnių pajėgumų ir gebėjimų poreikių. Tikslas – užtikrinti, kad SCSM būtų toliau vystomas ir išliktų efektyviu ištekliumi, kuriuo nacionalinės valdžios institucijos galėtų pasikliauti ekstremaliosiose situacijose, kartu platesniu mastu prisidedant prie ES pasirengimo krizėms strategijos įgyvendinimo.

Dėl dinamiškos rizikos ir grėsmių padėties, su kuria susiduria Europa, turimas SCSM priemones jau būtina pritaikyti prie nenumatytų aplinkybių, padedant valstybėms narėms ir SCSM dalyvaujančiosioms valstybėms tokiais būdais, kuriuos vos prieš dešimtmetį buvo net sunku įsivaizduoti. Atsižvelgiant į platesnę ES pasirengimo krizėms strateginę programą, SCSM ir – konkrečiu šios ataskaitos tikslu – jo reagavimo pajėgumais galima konkrečiai ir praktiškai prisidėti prie iniciatyvesnio, geriau koordinuojamo ir platesnio masto Europos krizių valdymo metodo.

Tuo tikslu šioje ataskaitoje pateikiama rekomendacijų dėl tolesnės pažangos SCSM reagavimo pajėgumų srityje. Rekomendacijos grindžiamos pridedamu SWD ir jame pateikta dabartinės rizikos ir grėsmių padėties analize, sutartomis planavimo prielaidomis pagal parengtus Sąjungos masto nelaimių scenarijus, neseniai dislokavus SCSM pajėgumus įgyta patirtimi ir pastarųjų metų operatyvinio reagavimo pajėgumų pokyčiais.

3. Rekomendacijos dėl SCSM reagavimo pajėgumų

Pirmoji šioje ataskaitoje pateiktų rekomendacijų grupė skirta ECPP, antroji – „rescEU“ reagavimo pajėgumams, o trečioji apima platesnio masto rekomendacijas, padėsiančias stiprinti SCSM gebėjimą reaguoti į nelaimes. Visomis šiomis rekomendacijomis siekiama toliau plėtoti SCSM reagavimo pajėgumus, prisidedant prie ES reagavimo į krizes gebėjimų stiprinimo. Ataskaitos išvadose pateikiama joje pateiktų rekomendacijų santrauka.

a. Rekomendacijos dėl Europos civilinės saugos rezervo (ECPP)

i. Pajėgumų trūkumo šalinimas

ECPP grindžiamas dviem ramsčiais: i) kokybės užtikrinimu taikant sertifikavimo sistemą, kad vykdant reagavimo operacijas būtų užtikrinta atitiktis SCSM standartams; ii) didesniu nuspėjamumu, susijusiu su reagavimo pajėgumų prieinamumu aktyvavus SCSM. ECPP sudaro moduliai, kiti reagavimo pajėgumai (įskaitant pagalbos išteklius) ir ekspertų kategorijos. Visa tai yra nacionaliniai pajėgumai, kuriuos

valstybės narės ir SCSM dalyvaujančiosios valstybės savanoriškai skyrė vienų metų ar ilgesniam laikotarpiui, kad juos būtų galima dislokuoti, jei būtų aktyvuotas SCSM. Kaip vienas iš pagrindinių SCSM reagavimo pajėgumų ramsčių, rezervas atspindi valstybių narių įsipareigojimą užtikrinti solidarumą įvykus nelaimėms. **Dislokuojami ECPP pajėgumai vidutiniškai sudaro apie ketvirtadalį aktyvavus SCSM dislokuotų pajėgumų** (žr. SWD 10 diagramą, p. 32). Tvirtesniu ECPP būtų užtikrinta, kad krizės metu valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių solidarumas išliktų ES stiprybės šaltiniu. Toliau pateiktomis rekomendacijomis siekiama stiprinti suderintą požiūrį į iš naujo peržiūrėtų ECPP pajėgumų tikslų siekimą, toliau skatinant valstybių narių įsipareigojimą dėl ECPP pajėgumų.

ECPP užregistruotus pajėgumus palyginus su iš naujo peržiūrėtais pajėgumų tikslais, pateiktais pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente (žr. SWD 1 priedą, p. 45), matyti keletas trūkumų. Kalbant apie registruotus ECPP pajėgumus, vis dar trūksta **miškų gaisrų gesinimo iš oro pajėgumų**, o sraigtasparniais grindžiamų modulių išvis nėra. Rezervui kyla sunkumų ir dėl tam tikrų rūšių **medicininių pajėgumų**. Ypač reikia mobiliųjų biologinės saugos laboratorijų, taip pat specializuotų priežiūros grupių, tačiau yra sertifikuojamas tik vienas iš aštuonių numatytų tikslo pajėgumų. Nors, kad būtų pasiektas ECPP pajėgumų tikslas, yra sertifikuojami du medicininio evakavimo pajėgumai (MEDEVAC), SCSM ir toliau trūksta MEDEVAC ir itin užkrečiamomis ligomis sergančių pacientų MEDEVAC, nes esamų „rescEU“ ir planuojamų ECPP pajėgumų visuma vis dar neatitinka platesnio masto atsparumo nelaimėms didinimo tikslo Nr. 4 „Reaguoti – didinti ES civilinės saugos mechanizmo reagavimo pajėgumus“ (kuriuo nustatomi SCSM reagavimo pajėgumų rezultatais grindžiami siekiai) MEDEVAC pajėgumų (SWD, p. 26–28).

Numačius naujausius ECPP pajėgumų tikslus į ECPP taip pat įtraukta keletas naujų pajėgumų. ECPP turėtų būti skirta daugiau reagavimo pajėgumų, kad būtų galima reaguoti į **jūrų, pakrančių ir vidaus vandenų taršos incidentus**. Šie nauji trūkumai susiję su apskritai sudėtingesnėmis nelaimėmis, kurių atveju tikimasi, kad bus reaguojama naudojantis SCSM. Tai, be kita ko, yra tokie reagavimo pajėgumai kaip **tiltai ir elektros energijos gamyba, taip pat akivaizdžiai reikia logistikos ir transporto pajėgumų**. Šiems nustatytiems trūkumams pirmenybė turėtų būti teikiama valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms toliau prisiimant savanoriškus įsipareigojimus.

ii. Valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių tarpusavio koordinavimo stiprinimas aktyviai siekiant pajėgumų tikslų

Sprendimą siūlyti ir registruoti pajėgumus ECPP vis dar turi priimti tik pati valstybė narė ir dalyvaujančioji valstybė. Šis savanoriškas procesas neatsiejamas nuo ECPP ir turėtų būti išlaikytas. Tačiau **koordinuotos pastangos didinti pajėgumų tikslų aprėptį naudojant ECPP išteklius sustiprintų SCSM reagavimo pajėgumus**, kartu kuo efektyviau panaudojant valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių bei Komisijos išteklius, kurių reikia siekiant pasiūlyti, sertifikuoti ir užregistruoti pajėgumus ECPP.

Dėl Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2025/704 nustatytų naujų plataus užmojo ECPP pajėgumų tikslų dabartinis pajėgumų tikslų pasiekimo lygis sumažėjo iki maždaug 15 proc., palyginti su maždaug 31 proc. deklaruotų pajėgumų tikslų. Tai daugiausia susiję su bendru kiekybiniu ECPP struktūros padidėjimu, kaip nurodyta naujuosiuose tiksluose. Norimas pajėgumų tikslas padidėjo vidutiniškai 160 proc. kiekvienoje esamoje pajėgumų kategorijoje. Taip pat labai – nuo 37 iki 50 – padaugėjo tiksluose išvardytų skirtingų pajėgumų rūšių. Šis atotrūkis turėtų būti laikomas laikinu, kol valstybės narės ir dalyvaujančiosios valstybės derina savo pasiūlymus su ECPP tikslais ir sertifikuojami siūlomi pajėgumai.

Valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių tarpusavio koordinavimas ir koordinavimas su jomis siekiant šių tikslų galėtų duoti didelės naudos, nes valstybės narės ir dalyvaujančiosios valstybės galėtų priimti labiau informacija pagrįstus sprendimus dėl to, kuriems pajėgumams teikti pirmenybę savo rezervui teikiamuose pasiūlymuose. Regioninės diskusijos apie planuojamus ECPP pasiūlymus gali suteikti galimybių pasidalyti išlaidas **kuriant daugiašalius modulius ir skatinti labiau subalansuotą atitinkamos rūšies pajėgumų geografinį paskirstymą SCSM teritorijoje**, atsižvelgiant į vietos (regioninį) rizikos profilį.

Komisija taip pat gali aktyviai remti labiau koordinuotą SCSM pajėgumų tikslų siekimą taikydama įvairias priemones, pavyzdžiui, skatindama registruoti reikiamų rūšių pajėgumus ir naudodamasi esamais forumais, kad skatintų valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių tarpusavio koordinavimą. Komisija galėtų surengti diskusijas esamuose forumuose, pavyzdžiui, Komisijos Pajėgumų ekspertų grupėje ir kitose techninėse struktūrose, taip pat Civilinės saugos komitete, kad **skatintų keistis informacija apie planuojamus ECPP pasiūlymus**. Šios diskusijos galėtų būti suskirstytos pagal pajėgumų kategorijas arba pagal pavojus. Jos galėtų būti grindžiamos esamais politikos tikslais, pavyzdžiui, Sąjungos atsparumo nelaimėms didinimo tikslu Nr. 4 „Reaguoti – didinti ES civilinės saugos mechanizmo reagavimo pajėgumus“, kuriuo apibrėžiamos ypatingos svarbos pajėgumų kategorijos, ir parengtais nelaimių scenarijais, kurie suteikia vertingų su pajėgumais susijusių įžvalgų (dabartinės atsparumo nelaimėms didinimo tikslo Nr. 4 aprėpties apžvalga pateikiama SWD 3 skirsnio b punkte, p. 23).

Regionų lygmeniu vykstančios diskusijos dėl galimo ECPP pajėgumų registravimo taip pat sudarytų sąlygas nacionalinėms valdžios institucijoms siekti racionalaus rezervo pajėgumų geografinio paskirstymo, kartu nustatant galimybes formuoti daugiašalius modulius, kuriais pajėgumų išlaikymo našta būtų paskirstyta daugiau suinteresuotųjų subjektų. Pradėdama ir skatindama tęsti diskusijas Komisija galėtų nebrangiai remti labiau suderintą požiūrį į Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2025/704[1] išdėstytų pajėgumų tikslų įgyvendinimą.

ECPP pajėgumų registravimo koordinavimas taip pat padėtų nustatyti ECPP metodo ribas. Tikslai, kurių negalima pasiekti naudojantis ECPP, nepaisant valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių veiklos koordinavimo, galėtų būti tiesiogiai įgyvendinami naudojant „rescEU“ arba kitas priemones, tokias kaip bendradarbiavimas su privačiuoju sektoriumi arba trečiosiomis šalimis.

iii. Pritaikymo dotacijų didinimas

Sustiprinta ECPP pritaikymo dotacijų schema galėtų padėti pasiekti neįgyvendintus pajėgumų tikslus.

ECPP nacionalinius pajėgumus siūlanti valstybė narė ir dalyvaujančioji valstybė gali teikti paraišką dėl ECPP pritaikymo dotacijų, kuriomis teikiama finansinė parama remontui ir tobulinimui, gerinant SCSM pajėgumų dislokavimo metu siūlomų pajėgumų parengtį ir veiksmingumą. Pradėjus jas taikyti, kasmet skiriama vidutiniškai 4–5 mln. EUR pritaikymo dotacijų. Nors nacionalinės valdžios institucijos ir toliau yra atsakingos už nacionalinių pajėgumų, kuriuos jos registruoja rezerve, kūrimo ir išlaikymo išlaidas, ES užtikrina, kad registruotus pajėgumus būtų galima veiksmingai dislokuoti ir eksploatuoti tarptautiniu mastu.

[1] **2023 m. vasario 8 d. Komisijos rekomendacija dėl Sąjungos atsparumo nelaimėms didinimo tikslų 2023/C 56/01**
C/2023/400.

Dabartiniais vertinimo kriterijais, taikomais skiriant ECPP pritaikymo dotacijas, atsižvelgiama į tai, ar **pasiūlymu dėl pritaikymo dotacijos siekiama neįgyvendinto SCSM pajėgumų tikslo**. Didesnis šio kriterijaus akcentavimas per vertinimo procesą paskatintų pritaikymo dotacijas siekiančias gauti valstybes nares savo pasiūlymuose ECPP pirmenybę teikti neįgyvendintiems pajėgumų tikslams.

Padidinus pritaikymo dotacijų programos biudžetą, Komisija galėtų toliau remti valstybes nares ir dalyvaujančiąsias valstybes, kurios teikia nacionalinius pajėgumus SCSM pajėgumų dislokavimo tikslais.

iv. ECPP pasiūlymų teikimo ir pajėgumų dislokavimo skatinimas

Aktyvavus SCSM, dislokuotiems ECPP pajėgumams gali būti taikoma 75 proc. bendro finansavimo norma reikalavimus atitinkančioms išlaidoms, susijusioms su pajėgumų transportavimu ir veikla. Nors ši bendro finansavimo norma yra palankesnė nei neregistruotų pajėgumų, kuriems taikoma tik 75 proc. bendro finansavimo norma pajėgumų transportavimo (bet ne veiklos) išlaidoms padengti, kai dislokuojami SCSM pajėgumai, ECPP bendro finansavimo normos galėtų būti pritaikytos, kad būtų galima toliau skatinti registruoti pajėgumus. **Padidinus su ECPP pajėgumų transportavimu ir veikla susijusį finansavimą iki 100 proc.**, būtų sustiprintas valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių pasitikėjimas siūlyti papildomus pajėgumus ECPP, pašalinant neaiškumus, susijusius su jų įsipareigotų skirti pajėgumų būsimo dislokavimo pagal SCSM išlaidomis. Taip pritaikius bendro finansavimo sąlygas, būtų skatinama teikti būsimus rezervo pasiūlymus ir dislokuoti jo pajėgumus, o valstybės narės būtų skatinamos skirti daugiau savo nacionalinių pajėgumų rezervui ir juos dislokuoti.

b. Rekomendacijos dėl „rescEU“

„rescEU“ yra kitas SCSM reagavimo pajėgumų ramstis. Jis greitai įsitvirtino kaip operatyvinis išteklius – 2019–2024 m. pajėgumai buvo dislokuoti 231 kartą (žr. SWD 18 diagramą, p. 40). Iš jo teikta gyvybiškai svarbi parama esant įvairiems nelaimių scenarijams – nuo atsargų, susijusių su Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą, 2023 m. žemės drebėjimu Turkijoje ir Sirijoje ir COVID-19, skyrimo iki reguliaraus miškų gaisrų gesinimo iš oro pajėgumų dislokavimo Europos gamtos gaisrų sezonais.

i. Daugiafunkciai ir daugkartiniai pajėgumai ir specializuota parama

Kaip analizuojama pridedamame SWD (p. 8–15), tikėtina, kad ateityje „rescEU“ bus pasitelkiamas vis daugiau ir įvairesnėse ekstremaliosiose situacijose. Nors pagal SCSM parengtuose nelaimių scenarijuose numatytiems kiekiams reikalingus „rescEU“ pajėgumus siekti sukurti gali būti nerealu, ši scenarijų analizė kartu su veiklos patirtimi, įgyta pastaruoju metu aktyvavus SCSM, gali būti naudinga rengiant **dvikryptę būsimo „rescEU“ plėtojimo strategiją**, kuria konkrečiai siekiama papildyti registruotus ECPP pajėgumus.

Pirma, atsižvelgiant į strateginę pajėgumų, pritaikytų konkrečioms ekstremaliosioms situacijoms, svarbą, dėmesys **turėtų būti skiriamas daugiafunkciams ir daugkartiniams pajėgumams**, kuriais galima suteikti paramą pagal įvairius scenarijus. Kai įmanoma, pirmenybė būtų teikiama pajėgumams, kuriuos galima skolinti ir grąžinti, kad jie būtų panaudoti kitoms ekstremaliosioms situacijoms. Pajėgumais, kuriais nukentėjusiems gyventojams teikiamos esminės paslaugos, kurių teikimas sutrikęs dėl ekstremaliosios situacijos, nuolat užtikrinamas didesnis operatyvinis universalumas, nes jie orientuoti į palyginti pastovių nukentėjusių gyventojų poreikių tenkinimą, o ne į konkretų pavojų. Dėl potvynių, konfliktų scenarijų, miškų gaisrų, žemės drebėjimų, didelio masto gyventojų perkėlimo ir kitų ekstremaliųjų situacijų dideliam skaičiui žmonių reikia **pastogės, elektros energijos, telekomunikacijų ir tinkamos medicininės priežiūros**, taip pat **su transportu susijusių pajėgumų** šioms prekėms arba patiems nukentėjusiems

žmonėms pervežti. Didelės investicijos į ES lygmens reagavimo pajėgumus, kuriais tenkinami šie poreikiai, suteikia užtikrintą vertę.

Dėl didelio masto ekstremaliųjų situacijų, pavyzdžiui, smarkaus žemės drebėjimo, gali būti greitai išnaudoti nacionaliniai pajėgumai ir nelikti atitinkamų atsargų. Su mažesnio masto ekstremaliosiomis situacijomis, pavyzdžiui, potvyniais, susijusi patirtis taip pat rodo, kad gali greitai išsekti aplinkinių vietovių rinkos, o tai apsunkina reikmenų tiekimą nukentėjusiems gyventojams. Tinkamai paskirstytas strateginis plačiai reikalingų pajėgumų rezervas žemyno lygmeniu gali padėti pasinaudoti Europos dydžiu įvykus nacionalinio masto nelaimėms, sudarant sąlygas valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms daugiau išteklių skirti jų konkrečiam rizikos profiliui būdingų pajėgumų stiprinimui.

Šiomis priemonėmis užtikrinama, kad didesnė nukentėjusių gyventojų dalis greitai gautų pagalbą, ir esant ekstremaliajai situacijai būtų atlaisvinti koordinavimo pajėgumai. ES ir valstybių narių lygmeniu atlaisvinti koordinavimo pajėgumai galėtų būti labiau sutelkti į konkrečios rūšies ekstremaliajai situacijai skirtų specialiųjų pajėgumų, kuriuos gali būti sunkiau nustatyti ir dislokuoti nacionalinėse sistemose, dislokavimą.

Antra, pagal SCSM parengtuose scenarijuose taip pat nurodoma, kad reikia **vienu metu siekti nustatyti ir stiprinti pagrindinius specializuotus pajėgumus**, kurių plėtra reikiamu mastu nacionaliniu lygmeniu nėra ekonomiškai efektyvi. Miškų gaisrų gesinimo iš oro pajėgumai ir su ChBRB susijusių pajėgumų stiprinimas yra reikšmingiausi sričių, kuriose pastaraisiais metais buvo sėkmingai įgyvendinamas šis požiūris, glaudžiai koordinuojant veiksmus valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms bei Komisijai, pavyzdžiai. Ateityje stiprinant tokius pajėgumus ir toliau bus naudojamasi šiuo glaudžiu koordinavimu. SCSM scenarijų kūrimo iniciatyvoje pateikiama įvairių nuorodų apie galimus būsimus poreikius kitose **su ChBRB susijusiose srityse** arba apie **specializuotas medicinos ekspertines žinias**, susijusias su konkrečiais pavojais, įskaitant karo žaizdų ir (arba) nuo masinių nelaimingų atsitikimų nukentėjusių asmenų gydymą.

ii. Iniciatyvus stiprinimas

Didelė SCSM biudžeto dalis (2019–2024 m. – 3,2 mlrd. EUR) buvo investuota į pajėgumų, kurie, valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių bei Komisijos nuomone, yra pakankamai kritiniai, kad reikėtų ne tik atskirų valstybių narių pasirengimo, bet ir stiprinimo ES lygmeniu, plėtojimą. Atsižvelgiant į kintančią rizikos ir pavojų padėtį, šios **investicijos į „rescEU“ turėtų būti tęsiamos ir, kai įmanoma, didinamos**, kad pagal SCSM būtų galima remti valstybes nares ir dalyvaujančiąsias valstybes, esant didelio masto ekstremaliosioms situacijoms, kurioms ateityje nacionalinių pajėgumų nepakaks.

Dabartinės dotacijos „rescEU“ pajėgumams sukurti ir išlaikyti turėtų baigti galioti 2027 m., kai baigsis dabartinis 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpis. Jei lėšų esamiems „rescEU“ pajėgumams išlaikyti nebus skirta, sukurti pajėgumai išseks arba jų teikimas bus nutrauktas, o juos stiprinant skirtos didelės investicijos bus prarastos. Tai apima strategines pastogės, elektros energijos gamybos ekstremaliosiose situacijose ir ChBRB bei medicinos reikmenų atsargas, taip pat nuo 2019 m. kasmet teikiamus gaisrų gesinimo iš oro pajėgumus.

Nuo nuspėjamo finansavimo yra ypač priklausomi pagal pereinamojo laikotarpio „rescEU“ pajėgumus teikiami miško gaisrų gesinimo orlaiviai, nes šie orlaiviai kasmet teikiami gamtos gaisrų sezonui, kol bus sukurtas nuolatinis „rescEU“ gaisrų gesinimo orlaivių parkas.

Dabartiniai pajėgumai sukurti iš esmės reaktyviai, kad būtų galima reaguoti į esamas arba gresiančias ekstremaliąsias situacijas vienoje arba keliose valstybėse narėse ir dalyvaujančiosiose valstybėse. Todėl jie daugiausia buvo panaudoti iš karto, juos sukūrus, arba per vienus metus po to. SCSM galimybė greitai priimti įgyvendinimo aktus, skirti dotacijas ir tada įsigyti medžiagų ir įrangos, kad VN galėtų kurti „rescEU“ pajėgumus, rodo sistemos pritaikomumą. Nors pritaikomumas yra labai svarbus veikiančioje nelaimių valdymo sistemoje, reaktyvų požiūrį reikia papildyti geresniu į ateitį orientuotu mąstymu ir iniciatyvaus pasirengimo kultūra, kad būtų galima spręsti su nauja Europos rizikos ir grėsmių padėtimi susijusius uždavinius.

Nors SCSM ir jo suinteresuotieji subjektai suprato, kad reikia daugiau ES lygmens reagavimo pajėgumų nei tie, kuriuos teikia nacionalinės sistemos, bendras sutarimas dėl strateginių ES lygmens reagavimo pajėgumų koncepcijos buvo pasiektas tik po 2017 m. tragiškų miškų gaisrų Portugalijoje ir 2018 m. miškų gaisrų sezono, nuo kurio nukentėjo Šiaurės Europa. Papildomų pajėgumų, tokių kaip medicininės ir (arba) su ChBRB ir pastoge susijusios atsargos, modelis buvo pakartotas du kartus: 2020 m. per COVID-19 pandemiją ir po to, kai 2022 m. Europoje vėl prasidėjo karas, buvo galima pasinaudoti papildomu finansavimu pagal Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę, kad būtų galima reaktyviai priimti teisės aktus, kuriais sudarytos sąlygos stiprinti „rescEU“ pajėgumus, siekiant patenkinti neatidėliotinus poreikius. Šis metodas yra brangus ir mažiau veiksmingas, nes medžiagas įsigyti ir žinių įgyti reikia skubiai arba didelės pasaulinės paklausos laikotarpiu, kaip buvo COVID-19 pandemijos metu.

Iniciatyvus „rescEU“, kaip ES lygmens reagavimo pajėgumų rezervo, stiprinimas tiesiogiai atitinka ES pasirengimo krizėms strategijos 26 pagrindinį veiksmą, kuriuo raginama didinti esamus „rescEU“ pajėgumus ir kartu nustatyti papildomus pagrindinius pajėgumus, kuriuos būtų galima stiprinti ES lygmeniu. Siekiant veiksmingai padidinti „rescEU“ pajėgumus, stiprinimas turėtų būti atliekamas papildomai, kartu su kitomis iniciatyvomis, pavyzdžiui, ECPP, pasinaudojant atitinkamais privalumais, kad ištekliai būtų naudojami kuo veiksmingiau.

Atsižvelgiant į būsimus uždavinius, susijusius su klimato kaita ir geopolitiniais pokyčiais, įgyvendinant SCSM reikia pasimokyti iš patirties, įgytos kuriant „rescEU“. Siekiant išnaudoti **„rescEU“**, kaip strateginio reagavimo pajėgumų rezervo, potencialą, jis **turi būti sustiprintas prieš prasidedant ekstremaliosioms situacijoms**. Kaip pabrėžta pridedamame SWD, remiantis scenarijų kūrimo iniciatyvos rezultatais ir pasikonsultavus su VN, buvo pateikta informacija pagrįsta SCSM pajėgumų, kurių reikia norint reaguoti į 16 aktualiausių analizuotų pavojų, apžvalga.

iii. Papildymas po dislokavimo

Didelė dalis „rescEU“ atsargų jau buvo panaudota COVID-19 pandemijos, 2023 m. žemės drebėjimo Turkijoje ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą aplinkybėmis. Nors didelė paklausa pabrėžia ES lygmens „rescEU“ pajėgumų svarbą, dėl finansavimo ir supaprastintų mechanizmų, skirtų išnaudotoms atsargoms papildyti, trūkumo mažėja „rescEU“ atsargų kaupimo pastangų patikimumas ateityje.

Dėl SWD (p. 39–41) nurodyto aukšto atsargų dislokavimo lygio kai kurioms pagrindinėms atsargoms, sukurtoms reaguojant į poreikius, atsiradusius dėl COVID-19 ar Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, neskiriama pakankamo finansavimo, kad būtų galima atkurti visą jų operatyvinę vertę. Iš bendro generatorių, kuriuos vis dar galima naudoti pagal sukurtus „rescEU“ avarinio energijos tiekimo pajėgumus, skaičiaus matyti, kad 2025 m. vasario mėn. vis dar turimi 2 564 generatoriai iš 5 630 įsigytų. Nepaisant to, kad „rescEU“ generatorių vis dar yra nemažai, tolesnė analizė rodo, kad 98 proc. jų yra

mažos galios ir gali tiekti elektros energiją tik atskiriems namų ūkiams. Šiuo metu nėra vidutinio dydžio generatorių, galinčių tiekti pakankamai elektros energijos ypatingos svarbos infrastruktūros objektams, pavyzdžiui, ligoninėms, atsargų. Kol nebus skirta papildomų lėšų ir nebus papildytos generatorių atsargos, „rescEU“ energetikos pajėgumų atitinkamai infrastruktūrai remti praktiškai neįmanoma dislokuoti.

Panašių sunkumų kyla ir dėl laikinų „rescEU“ pastogės pajėgumų atsargų. Atsižvelgiant į šiuo metu turimus pajėgumus ir pajėgumus, dėl kurių vis dar vykdomi viešieji pirkimai, galima apgyvendinti 9 000 asmenų, o tai yra viena dydžio eile mažiau už žemiausią būtinų pastogės pajėgumų intervalo ribą, nustatytą scenarijų kūrimo iniciatyvoje.

Nors buvo pripažinta, jog svarbu išlaikyti strategines būtiniausių prekių atsargas, kad būtų galima remti valstybes nares ir dalyvaujančiąsias valstybes esant didelio masto ekstremaliosioms situacijoms, biudžeto apribojimai daro poveikį šių atsargų prieinamumui. Dėl ankstesnio dislokavimo avarinių elektros energijos generatorių ir pastogės atsargų būklė yra tokia, kad jų nauda valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms, kurioms reikėtų pagalbos susiklosčius kitai didelio masto ekstremaliajai situacijai, būtų ribota.

Jei tikimasi, kad atsargos ir apskritai „rescEU“ pajėgumai, kai jų bus paprašyta, bus greitai panaudoti neatidėliotinai pagalbai suteikti, jų **operatyvinė parengtis po jų dislokavimo turėtų būti greitai atkurta**. Tam reikia biudžetinio įsipareigojimo reguliariai atkurti sugadintą įrangą ir papildyti išnaudotas atsargas. Tai sustiprintų strateginį „rescEU“, kaip SCSM parengties ramsčio, vaidmenį ir padėtų išvengti rizikos, kad ES lygmeniu bus vykdomi reaktyvūs *ad hoc* pirkimai.

iv. Laikinas išankstinis paskirstymas veiksmingam dislokavimui užtikrinti

Valstybės narės gali prašyti pagalbos laikinai iš anksto paskirstant reagavimo pajėgumus. Ši galimybė yra dar svarbesnė atsižvelgiant į uždavinius, kurių kyla dėl dinamiškos rizikos ir grėsmių padėties ir kuriuos yra priversta spręsti Europa. Didesnis lankstumas iš anksto paskirstant reagavimo pajėgumus sustiprintų SCSM pasirengimo pastangas.

Nors tiksliai prognozuoti pajėgumų dislokavimo dėl iš esmės nenuspėjamo ekstremaliųjų situacijų, dėl kurių jie sukuriami, pobūdžio galbūt įmanoma ne visada, esama pajėgumų, kurių atveju lanksčiau taikant **išankstinius dislokavimo susitarimus gali gerokai padidėti išteklių veiksmingumas**.

Be kita ko, gamtos gaisrai suteikia ypatingą galimybę jungti SCSM pajėgumus ir gebėjimus valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių naudai, kol dar neįvyko nelaimė. SCSM priklauso reagavimo pajėgumai, kuriais galima padėti valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms kovoti su miškų gaisrais, ir turimas atitinkamas informuotumas apie padėtį bei analitiniai gebėjimai numatyti, kuriuose Europos regionuose labiausiai tikėtini reguliarūs gamtos gaisrai. Prireikus valstybės narės ir dalyvaujančiosios valstybės, pasitelkdamos SCSM, galėtų iniciatyviau naudoti laikiną išankstinį paskirstymą, kad padidintų pajėgumų dislokavimo veiksmingumą. Išankstinis pajėgumų dislokavimas būtų glaudžiai koordinuojamas su atitinkamomis civilinės saugos institucijomis ir grindžiamas pagalbos prašymu. Taip pat būtų galima atsižvelgti į susijusių veiklos išlaidų proporcingumą.

v. „rescEU“ pajėgumų dislokavimo veiksmingumo didinimas

„rescEU“ buvo sukurtas siekiant padėti nukentėjusioms valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms, kai nacionaliniais pajėgumais negalima suteikti pakankamos ar veiksmingos pagalbos.

Pagrindinis taikomas principas yra tas, kad pirminis veiksmų pagal SCSM mechanizmas ir toliau yra nacionalinė solidarumo išraiška. Pagal „rescEU“ pagalba teikiama tais atvejais, kai bendrais turimais nacionalinio lygmens pajėgumais ir pajėgumais, kuriuos valstybės narės iš anksto įsipareigojo skirti ECPP, veiksmingo reagavimo užtikrinti neįmanoma.

Iš esmės tai reiškia, kad prieš svarstant turimus „rescEU“ pajėgumus reikia nustatyti, ar valstybės narės ir dalyvaujančiosios valstybės turi nacionalinių pajėgumų reaguoti į pagalbos prašymą. Dėl to gali būti be reikalo vėluojama suteikti pagalbą nukentėjusiems gyventojams. Po 2025 m. sausio mėn. užklupusios audros „Éowyn“ elektros tiekimas buvo nutrauktas maždaug 710 000 namų ūkių, o praėjus penkioms dienoms po audros visoje šalyje elektra vis dar nebuvo tiekiama daugiau kaip 133 000 objektų. Nors Danija ir Liuksemburgas galėjo atsakyti į pagalbos prašymą skirdami penkis generatorius, galiausiai iš „rescEU“ atsargų poreikiams patenkinti reikalingi generatoriai buvo gauti tik po to, kai valstybės narės ir dalyvaujančiosios valstybės paskelbė, kad nacionalinių pajėgumų, kuriuos būtų galima panaudoti Airijos prašymui patenkinti, nepakanka.

Todėl siekiant, kad SCSM būtų efektyvesnis, RNKC turėtų turėti galimybę **pasirinkti greičiausiai gaunamus ir efektyviausius reagavimo pajėgumus**. Supaprastinus procesus sutaupoma laiko, visų pirma tokių rūšių pajėgumų, kuriais reaguojama į sparčiai kintančias nelaimes, pavyzdžiui, ChBRB scenarijus ar gamtos gaisrus, atvejais.

vi. „rescEU“ bendro finansavimo normų supaprastinimas

Dabartinės „rescEU“ pajėgų dislokavimo bendro finansavimo normos skirstomos į transporto ir veiklos išlaidas: ES lėšomis gali būti atlyginama 100 proc. transporto išlaidų ir reikalavimus pagal „rescEU“ atitinka 75 proc. veiklos išlaidų, susijusių su gesinimo iš oro pajėgumais. Likusius 25 proc. veiklos išlaidų, susijusių su miškų gaisrų gesinimo iš oro pajėgumų dislokavimu ES, turi padengti priimančioji arba prašančioji valstybė narė ar dalyvaujančioji valstybė. Dviem atvejais finansavimo ES lėšomis reikalavimus atitinka iki 100 proc. veiklos išlaidų. Tai yra išlaidos, susijusios su pajėgumais, sukurtais siekiant reaguoti į mažai tikėtiną didelio poveikio riziką, ir su atvejais, kai „rescEU“ pajėgumai dislokuojami už ES ribų.

Praktiškai dėl bendro finansavimo normų skirstymo pagal ekstremaliosios situacijos rūšį su ekstremaliąja situacija susijusios administracinės procedūros, palyginti su atitinkamomis išlaidomis, yra be reikalo sudėtingos. Iš „rescEU“ dotacijų peržiūros matyti, kad 2024 m. gaisrų sezonui skirtų miškų gaisrų gesinimo iš oro „rescEU“ pajėgumų nuoma kainavo 1–1,5 mln. EUR, o dotacijos deramiems atitinkamiems „rescEU“ pajėgumams sukurti buvo apie 100 mln. EUR. Apskaičiuota, kad 2024 m. gaisrų sezono metu miškų gaisrų gesinimo iš oro pajėgumais susijusios dislokavimo ir veiklos išlaidos sudarė 400 000 EUR per eksploatavimo savaitę. Taikant atitinkamas bendro finansavimo normas transportui ir veiklai, priimančioji arba prašančioji šalis pati padengia vidutiniškai 64 000 EUR (16 proc.) dislokavimo išlaidų. Didžioji dalis pajėgumų suteikimo ES lygmeniu išlaidų yra susijusi su pradiniu pajėgumų suteikimu, o ne su jų eksploatavimu.

Praktiškai skirtingos veiklos išlaidų finansavimo normos nedaro poveikio sprendimui aktyvuoti SCSM ir „rescEU“. Tebesitęsiančios ekstremaliosios situacijos, dėl kurios kyla grėsmė, kad nacionalinių pajėgumų nepakaks, atveju dėmesys sutelkiamas į tai, kad pavojaus poveikis būtų greitai apribotas panaudojant turimus išteklius, neatsižvelgiant į finansavimo normas. Palyginti su pradinėmis pajėgumų kūrimo išlaidomis ir bendromis pajėgumų dislokavimo esant ekstremaliajai situacijai išlaidomis, bendrai nefinansuojama veiklos išlaidų dalis yra nedidelė ir neturi praktinės reikšmės.

Konsolidavus reikalavimus atitinkančias „rescEU“ pajėgumų transportavimo ir veiklos finansavimo normas iki 100 proc. ir panaikinus skirtingas taisykles dėl mažai tikėtinos didelio poveikio rizikos pajėgumų, būtų supaprastinta administracinė našta visoms su ekstremaliąja situacija susijusioms šalims, racionalizuojant paramą, kuri pagal SCSM teikiama valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms.

vii. Viešųjų pirkimų racionalizavimas

Pagal Sprendimo Nr. 1313[2] 12 straipsnio 3b dalį Komisija prireikus gali tiesiogiai įsigyti, nuomotis, nuomotis išsipirktinai ar kitaip sudarydama sutartis įsigyti pajėgumų, tačiau reikalaujama priimti atitinkamą įgyvendinimo aktą, kuriame būtų nustatyti įsigytini pajėgumai ir kiekis. Nepaisant to, kad įgyvendinimo aktą galima priimti skubos tvarka, šis administracinis veiksmas gali gerokai, net kelioms savaitėms, uždelsti viešuosius pirkimus, o tai turės padarinių veiklai.

Esant didelio masto ekstremaliosioms situacijoms, pavyzdžiui, vykstant Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą arba COVID-19 pandemijai, SCSM suteikia galimybę valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms jungti savo viešųjų pirkimų poreikius, susijusius su ypatingos svarbos pajėgumais, į didesnes dalis, kurias galima įsigyti greičiau, nei atskiros valstybės narės ir dalyvaujančiosios valstybės galėtų įsigyti pavieniui. Tai padeda apsaugoti valstybes nares ir dalyvaujančiąsias valstybes nuo pasaulinio trūkumo ir dinamiškų kainų svyravimų, derinant perkamąją galią ir vengiant valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių tarpusavio konkurencijos. Didelių generatorių ir asmeninių apsaugos priemonių (AAP) trūkumas pradiniais Rusijos karo prieš Ukrainą ir COVID-19 pandemijos etapais rodo dinamišką pasaulinės rinkos pobūdį esant didelio masto ekstremaliosioms situacijoms. Panaikinus reikalavimą priimti įgyvendinimo aktą vykdant tiesioginius viešuosius pirkimus, Komisija galėtų greitai imtis veiksmų, kad užtikrintų reikiamus pajėgumus, kol pasaulinė paklausa neviršys pasiūlos arba smarkiai nepadidės kainos. **Supaprastinus tiesioginių viešųjų pirkimų procedūrą būtų galima išnaudoti visas šios SCSM priemonės teikiamas galimybes**.

Komisija taip pat galėtų pasinaudoti platesnėmis bendrų viešųjų pirkimų galimybėmis, numatytomis 2024 m. rugsėjo mėn. priimto peržiūrėto ES finansinio reglamento 168 straipsnio 3 dalyje[3]. Pagal naująjį reglamentą Komisija galėtų padėti kelioms valstybėms narėms, veikdama kaip centrinė perkančioji organizacija valstybėms narėms, norinčioms įsigyti panašią įrangą, taip pasinaudodama masto ekonomija, kad valstybės narės gautų geresnes kainas, ir kartu remdama suderinamos įrangos pirkimą.

c. Platesni reagavimo pajėgumų stiprinimo aspektai

Nors pirmiau nurodytos rekomendacijos yra konkrečiai skirtos arba ECPP, arba „rescEU“ pajėgumams, šios rekomendacijos apima platesnes reagavimo pajėgumų priemones ir jomis siekiama skatinti SCSM reagavimo pajėgumų stiprinimą sisteminiu požiūriu. Be kita ko, dėmesys skiriamas pokyčiams, susijusiems tiek su „rescEU“, tiek su ECPP, taip pat glaudesniems ryšiams su suinteresuotaisiais subjektais, kurie šiuo metu yra SCSM veiklos periferijoje arba už jos ribų.

i. Rezultatais grindžiamas požiūris į pajėgumų stiprinimą

Išplėtus pajėgumų priemones, kurias galima dislokuoti pagal SCSM, pradėta vertinti tenkinant pajėgumų poreikius padarytą SCSM pažangą nustatant rezultatais grindžiamus siekius. Nors pajėgumais grindžiami

[2] Sprendimas 2013/1313/ES – LT – EUR-Lex.
[3] 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (nauja redakcija).

ECPP tikslai ir toliau yra svarbi ECPP struktūros formavimo priemonė, atsparumo nelaimėms didinimo tikslo Nr. 4 („Reaguoti – didinti ES civilinės saugos mechanizmo reagavimo pajėgumus“) atsparumo nelaimėms didinimo tikslais nustatyti rezultatais grindžiami siekiai, apimantys visas dislokavimo galimybes pagal šį mechanizmą. Tai suteikia galimybę visapusiškiau apžvelgti bendrą SCSM parengties lygį pagrindinėse srityse. Turėtų būti toliau taikomas ir plečiamas požiūris, pagal kurį pajėgumų stiprinimo pažanga vertinama taikant veiklos rezultatų rodiklius. Ateityje dedant pastangas pašalinti pajėgumų trūkumą dėmesys turėtų būti sutelktas į visų SCSM priemonių, įskaitant ECPP, „rescEU“, privačiąją rinką ir prireikus tiesioginius viešuosius pirkimus tam tikroje parengties srityje, bendrą poveikį. Nuolat stebint ir **analizuojant viso SCSM pajėgumus** ir juos lyginant su SCSM kontekstu, bus užtikrinta, kad būtų pasinaudota tinkamiausiais reagavimo pajėgumais, siekiant veiksmingai remti valstybes nares ir dalyvaujančiąsias valstybes susidarius ekstremaliosioms situacijoms.

ii. SCSM pajėgumai, kuriais papildomi nacionaliniai pajėgumai visoje Europoje

Šioje ataskaitoje aptariami tik ECPP ir „rescEU“ pajėgumai ir jų trūkumas. ES nėra kitų esamų nacionalinių pajėgumų valstybėse narėse ir dalyvaujančiose valstybėse narėse apžvalgos. ES masto nacionalinių pajėgumų apžvalgos trūkumas yra būdingas sričiai, kurioje ES turi tik papildomąją kompetenciją. Didelio masto ekstremaliosios situacijos, pavyzdžiui, COVID-19 pandemija, parodė, kad **tam tikrais atvejais konkrečių nacionalinių pajėgumų apžvalga gali atlikti svarbų vaidmenį didinant bendrą SCSM efektyvumą** (pavyzdžiui, kalbant apie esamų laisvų intensyviosios terapijos lovų skaičių ar nudegimų skyrių prieinamumą). Atsižvelgiant į pagrindinį nacionalinių valdžios institucijų vaidmenį nelaimių valdymo srityje, galimybei taikant SCSM prireikus greitai padėti valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms galėtų būti naudingas intensyvesnis dalijimasis informacija apie pagrindinių nacionalinių pajėgumų, įskaitant atsargas, prieinamumą. ES masto informuotumas apie pagrindines atsargas yra ypač svarbus įgyvendinant ES masto atsargų kaupimo strategiją, kaip numatyta pagal ES pasirengimo krizėms strategijos 2 skirsnio „Gyvybiškai svarbių visuomenės funkcijų atsparumas“ pagrindinį veiksmą Nr. 9. Nors informacija galėtų būti dalijamasi tik konkrečiomis aplinkybėmis, iš anksto parengtos šio dalijimosi duomenimis metodikos ir procesai sudarytų sąlygas taikant SCSM prireikus greitai padidinti dalijimosi duomenimis mastą ir atitinkamai reaguoti.

iii. Pažeidžiamos grupės

Atsparumo nelaimės didinimo tikslais, grindžiamais viena iš pagrindinių SCSM scenarijų kūrimo iniciatyvos horizontaliųjų rekomendacijų, pabrėžiama, kad reikia laikytis įtraukaus požiūrio į civilinę saugą, užtikrinant, kad susiklosčius ekstremaliajai situacijai niekas nebūtų paliktas nuošalyje. Pajėgumais, kuriais teikiamos paslaugos nukentėjusiems gyventojams, turi būti sistemingai atsižvelgiama į tai, kaip bus tenkinami pažeidžiamų gyventojų, pavyzdžiui, konkrečių amžiaus grupių ar asmenų su negalia, poreikiai. Aktyvavus SCSM dislokuojami pajėgumai iš esmės naudojami didelio masto ekstremaliojoje situacijoje, kuri daro poveikį daugeliui žmonių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis. Šių poreikių tenkinimo klausimas turėtų būti toliau tinkamai sprendžiamas stiprinant reagavimo pajėgumus, be kita ko, jų standartinėse veiklos procedūrose (SVP) ir per mokymus bei pratybas. Taikant SCSM įpareigojama ir įsipareigojama **atsižvelgti į pažeidžiamų grupių poreikius vykdant ekstremaliųjų situacijų operacijas**, užtikrinant, kad pajėgumai būtų pritaikyti prie įvairių nukentėjusių gyventojų, įskaitant asmenis su negalia, poreikių.

iv. RNKC tarpsektorinis informuotumas apie padėtį

Į SCSM įtraukta daug įvairių informuotumo apie padėtį priemonių, kad būtų galima stebėti ir numatyti pasaulinius pokyčius ir kurti informacinius produktus suinteresuotiesiems subjektams esant ekstremaliosioms situacijoms. Vienas iš naujausių pokyčių – Pasaulinės ekstremaliųjų padėčių sistemos (GSS), kurioje į vieną interaktyvią GIS grindžiamą rodiklių suvestinę sujungiami įvairūs informacijos šaltiniai, sukūrimas. Kartu su „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslauga (CEMS) ir jos konkrečių pavojų stebėsenos platformomis, kuriomis naudojantis galima stebėti, pavyzdžiui, potvynius, gamtos gaisrus ir sausras, RNKC jau panaudoja daug informacijos. Šie pajėgumai suteikia naudingų išteklių SCSM suinteresuotiesiems subjektams ir prisideda prie jo veiklos efektyvumo.

Nors ypatingos svarbos paslaugų, pavyzdžiui, energetikos ir transporto, stebėsena vykdoma ES arba nacionaliniu lygmeniu, **šiuo metu nėra bendro informuotumo apie padėtį, kuris apimtų įvairių sektorių apžvalgas su pavojais tikruoju laiku, kad būtų galima įvertinti galimą poveikį Europos lygmeniu**. Naujienos apie didelį su infrastruktūra susijusį sutrikimą RNKC pasiekia tik per nukentėjusios šalies civilinės saugos institucijas arba viešosios žiniasklaidos pranešimus. RNKC turėtų toliau teikti ir dar labiau didinti paramą valstybėms narėms valdant tarpsektorinius krizių padarinius, grindžiamą geresniu planavimu ir išsamesne analize bei informuotumu apie padėtį. Taip būtų tiesiogiai remiamas ES pasirengimo krizėms strategijos pagrindinis veiksmas Nr. 3 – stiprinti RNKC – ir pagrindinis veiksmas Nr. 25– įsteigti ES krizių koordinavimo centrą. Pirmas žingsnis siekiant labiau integruoto požiūrio būtų į GSS įtraukti neįslaptintus, naujausius nacionalinių civilinės saugos institucijų duomenis. Toks integravimas būtų abipusiai naudingas tiek RNKC, tiek nacionalinėms civilinės saugos institucijoms ir suteiktų SCSM bendrą padėties vaizdą Europos lygmeniu. Todėl sustiprintas RNKC būtų sistemingai įtraukiamas į esamas sektorių stebėsenos sistemas, kad būtų didinamas jo informuotumas apie padėtį, o valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms jis galėtų teikti informaciją apie galimus ypatingos svarbos paslaugų teikimo sutrikimus.

v. Konfliktų ir karo scenarijų svarstymas

Pagrindinis SCSM tikslas buvo sušvelninti gamtinių ar atsitiktinių pavojų poveikį žmonėms ir aplinkai. Tačiau Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą iš esmės pakeitė rizikos ir grėsmių padėtį. Nors tikimasi, kad įprastas SCSM aktyvavimas ir toliau bus dažnesnis dėl didėjančio klimato kaitos poveikio, kaip aptarta pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente, taip pat reikia toliau plėsti SCSM vaidmenį apsaugant Europos piliečius konfliktų ir gynybos scenarijų metu.

Reikia stiprinti civilinį ir karinį koordinavimą, **neapsiribojant atskiros veiklos koordinavimu esant ekstremaliajai situacijai ir siekiant holistinio požiūrio, kuriuo būtų nustatytos visapusiškos civilinės ir karinės parengties priemonės, kaip numatyta pagal ES pasirengimo krizėms strategijos Civilinio ir karinio bendradarbiavimo skirsnio pagrindinį veiksmą Nr. 22**. Scenarijų iniciatyvoje pabrėžta, kad svarbu plėtoti šį ryšį ir spręsti likusius koordinavimo uždavinius, siekiant užtikrinti, kad atskiros vyriausybės veiklos kryptys padėtų išvengti žalos gyventojams, ypač konfliktų scenarijų atvejais.

Konfliktų ir karo scenarijų svarstymas siekiant skatinti glaudesnį civilinį ir karinį krizių valdymo koordinavimą gali būti atspirties taškas platesniam technologijų dvejopo naudojimo standartų plėtojimui, kai įmanoma, užtikrinant investicijų grąžą abiejuose sektoriuose.

Plėtojant SCSM turėtų būti sistemingai remiamasi Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą patirtimi, be kita ko, pasitelkiant SCSM įgytos patirties procesą. Juo būtų galima remti nacionalinių nelaimių valdymo

sistemų parengiamuosius veiksmus, susijusius su galimais panašiais ateities scenarijais. Tai apima Ukrainos nelaimių valdymo ir civilinės saugos institucijų įgytą patirtį, kaip geriausiai parengti nacionalinę sistemą ir SCSM konflikto scenarijui.

Reikia iš naujo **išnagrinėti** ir peržiūrėti esamus reagavimo pajėgumus ir jų **dislokavimo galimybes**, kad būtų galima nustatyti jų galimą indėlį **remiant civilius gyventojus konfliktų ar karo metu**. Gali būti nuo karinio personalo ar įrangos priklausomų pajėgumų dislokavimo apribojimų arba nebūti pagrindinių pajėgumų elementų. Daugelis pajėgumų, kuriais siekiama padėti nukentėjusiems asmenims, (pavyzdžiui, paieškos ir gelbėjimo, pastogės, avarinio elektros energijos tiekimo, logistikos ir gamtos gaisrų gesinimo) ir toliau atliks svarbų vaidmenį savo galimybių srityje, galbūt pasinaudojant papildomais mokymais apie konfliktus arba asmenine apsaugine ar kita papildoma įranga, susijusia su konkrečiu konflikto scenarijumi. Labai svarbios stiprinant SCSM pajėgumus konflikto ar karo atveju yra **ES reagavimo į krizes ir pasirengimo joms pratybos**, taip pat scenarijais grindžiami mainai.

vi. Privačiojo sektoriaus partnerystės

Privatusis sektorius, kaip viena iš pagrindinių visuomenės suinteresuotųjų subjektų grupių, turėtų būti laikomas stipriu galimu SCSM partneriu – taip pat ir kalbant apie platesnį ES pasirengimą. Priimtoje ES pasirengimo krizėms strategijoje pabrėžiama, kad privačiuosius suinteresuotuosius subjektus reikia įtraukti į pasirengimą visuose atitinkamuose sektoriuose. Kalbant apie SCSM ir visų pirma civilinės saugos veiksmus, šio sektoriaus svarba jau buvo pripažinta atsparumo nelaimėms didinimo tikslu Nr. 5 „Apsaugoti – užtikrinti tvirtą civilinės saugos sistemą“, kuriuo raginama **skatinti partnerystes su privačiojo sektoriaus suinteresuotaisiais subjektais ES ir nacionaliniu lygmenimis**. Privačiajam sektoriui priklausančių subjektų veikla persipina su vyriausybine ekstremaliųjų situacijų valdymo veikla visais nelaimių valdymo ciklo etapais.

Dėl labai įvairių privačiajam sektoriui priskiriamų suinteresuotųjų subjektų galimas abipusiai naudingų ryšių skaičius veiklos ir strateginiu lygmenimis yra beveik begalinis. Šių ryšių tyrimas ir plėtojimas, kad jie taptų nuolatiniu ES masto parengties elementu, negali būti paliktas *ad hoc* sprendimams, priimamiems esant ekstremaliajai situacijai. Kelios iniciatyvos, kurias būtų galima nagrinėti siekiant išplėsti viešojo nelaimių valdymo ir privačiojo sektoriaus sąveiką, yra šios:

- **valstybėse narėse esančių ir jų valdomų privačių dovanų centrų, kurie atliks dovanojamų priemonių kokybės patikrą, teikiamų galimybių formalizavimas ir išplėtimas**. Tai būtų SCSM pajėgumas nukreipti privačiai dovanojamą pagalbą nukentėjusios šalies valdžios institucijoms, įtraukiant dovanojimo susitarimus dėl iš anksto apibrėžtų prekių ir kiekių, taip sutrumpinant reagavimo laiką ir numatant administracinį darbą prieš faktinį dovanojimą esant ekstremaliajai situacijai;
- **ekstremaliųjų situacijų susitarimų su atitinkamais pramonės partneriais parengimas** didelio masto ekstremaliosioms situacijoms, pavyzdžiui, pandemijoms ar konfliktų scenarijams, taip pat netipinių poreikių atvejais, pavyzdžiui, prašymams naudoti ekskavatorius, konteinerius ar savivarčius, remiant ES pasirengimo krizėms strategijos 4 skirsnyje nurodytą pagrindinį veiksmą Nr. 19 „Parengti viešojo ir privačiojo sektorių ekstremaliųjų situacijų protokolus“;
- **intensyvesnis institucijų, akademinės bendruomenės ir privačiųjų įmonių**, įskaitant draudimo sektorių, **abipusis keitimasis informacija apie pavojus ir riziką**, siekiant remti nelaimių valdymo analizę ir didinti civilių gyventojų ir privačiojo sektoriaus informuotumą apie riziką, laikantis ES

pasirengimo krizėms strategijos 4 skirsnyje nurodyto pagrindinio veiksmo Nr. 21 „ Įsteigti Europos mokslinių tyrimų saugumo ekspertų centrą“;

- **geresnės galimybės kreiptis į** privačiojo sektoriaus **techninius ekspertus**, kad būtų remiamos pasirengimo ir reagavimo iniciatyvos, įskaitant SCSM mokymo ir pratybų programą.

Aktyvesnis privačiojo sektoriaus suinteresuotųjų subjektų integravimas į nelaimių valdymo veiklą nereiškia, kad mažėja vyriausybės vaidmuo. Glaudesnio bendradarbiavimo su privačiuoju sektoriumi tikslas – išvengti lygiagrečios pasirengimo ir reagavimo veiklos ir panaudoti visus turimus išteklius bendradarbiavimui užkertant kelią nelaimėms ir švelninant jų padarinius, kai jos įvyksta.

vii. Dovanų centrai

Įrodyta, kad dovanų centrai, suteikiantys galimybę taikant SCSM nukreipti privačią ar trečiųjų šalių nefinansinę paramą nukentėjusiems gyventojams, **veiksmingai didina SCSM pridėtinę vertę**, kartu kuo labiau sumažinamos papildomos išlaidos ir teikiama administracinė pagalba paramą gaunančios šalies valdžios institucijoms. Nuo karo prieš Ukrainą pradžios iki 2025 m. balandžio mėn. taikant SCSM į Ukrainą ir nuo karo nukentėjusį regioną iš privačiųjų įmonių ir trečiųjų šalių buvo galima nukreipti beveik 15 mln. EUR vertės prekių. Tai buvo pasiekta Belgijai ir Lenkijai tapus centrų priimančiosiomis šalimis ir skyrus dotacijų centrų veiklai – iš viso 3,5 mln. EUR.

Siekiant geriau išnaudoti SCSM logistikos ir administracines operacijas bei procedūras ir dovanų iš išorės potencialą ateityje, reikėtų pašalinti kliūtis dabartiniam centro metodui ir taip padidinti veiklos lankstumą. Kuriant centrus pagal „rescEU“ sistemą, įsteigti centrai šiuo metu turi būti susieti su esamais „rescEU“ pajėgumais pagal temas. Reaguojant į padėtį Ukrainoje, dėl to per centrus nukreipiamos priemonės apribojamos tik pajėgumais, kurie apibrėžti pagal „rescEU“, nepaisant to, kad žinomi Ukrainos valdžios institucijų poreikiai yra gerokai didesni. Įsteigti konkretiems sektoriams skirti centrai yra sėkmingi bandomieji projektai. **Centrų iniciatyvą paverčiant platesnio masto pajėgumais, kai steigiami bendrieji centrai, taikant SCSM būtų galima geriau patenkinti nukentėjusios šalies poreikius**, taip pat atsirastų naujų galimybių bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi ir panašiai mąstančiais partneriais ateityje susidarius ekstremaliosioms situacijoms.

Svarbu, kad centrų priimančiosios ir juos valdančios valstybės narės bei dalyvaujančiosios valstybės atliktų dovanų kokybės patikras ir valdytų jų pristatymą, taip pat atliktų dovanojamų priemonių kokybės patikras, taip užtikrindamos vyriausybės vykdomą dovanų priežiūrą, kuri yra SCSM kertinis akmuo.

viii. Atsargų kaupimas

Kaupiant atsargas užtikrinama galimybė neatidėliotinai gauti ypatingos svarbos prekių esant ekstremaliajai situacijai. Šis požiūris gali būti ypač naudingas priemonių, kurių paklausa pasaulyje itin padidėja, kaip AAP ir terapinių vaistų pasaulinės pandemijos metu, atveju. Tas pats gali būti taikoma ir didesniems gaminiams, kurių užsakymo įvykdymo laikotarpis ilgas, o tiekėjų pasirinkimas ribotas, pavyzdžiui, dideliems generatoriams. Nuo pat „rescEU“ sukūrimo „rescEU“ atsargos buvo naudingos valstybėms narėms ir dalyvaujančiosioms valstybėms įvairiomis aplinkybėmis, teikiant būtiniausias prekes kiekiais, kurie viršija paprastai nacionaliniu lygmeniu turimus kiekius.

Dabartinių „rescEU“ atsargų universalumas dar labiau pabrėžia jų vertę neaiškios ateities akivaizdoje, nes iš ankstesnių aktyvavimo atvejų matyti, kad net ribotas atsargų kategorijų pasirinkimas gali padėti vykdyti reagavimo operacijas gaivalinių nelaimių, epidemijų ir konfliktų scenarijų metu.

Dabartinės „rescEU“ atsargos apima tik būtiniausias prekes, skirtas medicininiam ir su ChBRB susijusiam reagavimui, avarinės elektros energijos gamybos ir pastogės pajėgumus. **Turėtų būti apsvarstyta galimybė jas išplėsti įtraukiant kitas prekes, kurios gali padėti nelaimių valdymo subjektams ar institucijoms nedelsiant suteikti pagalbą esant ekstremaliosioms situacijoms**. Idealiu atveju kaupiant atsargas daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama negendančioms prekėms, kurios gali būti skolinamos ir naudojamos esant įvairioms ekstremaliosioms situacijoms.

SCSM atsargų kaupimo pastangos yra krizių valdymo sektoriaus indėlis į platesnę ES atsargų kaupimo strategiją, kuri šiuo metu rengiama ir bus priimta 2025 m. birželio mėn.

4. Išvada

SCSM yra Europos nelaimių valdymo sektoriaus reagavimo pajėgumų ES lygmeniu išraiška. Nuo pat jo sukūrimo jo reagavimo pajėgumai didėjo ir buvo pritaikomi prie valstybių narių ir dalyvaujančiųjų valstybių, kurioms padėti jis skirtas, poreikių. Šiai nuolatinei raidai reikia Komisijos ir nacionalinių civilinės saugos institucijų įsipareigojimo dėl SCSM, kuris būtų grindžiamas dalyvaujančių šalių solidarumu.

Dinamiškos rizikos ir grėsmių padėties, nustatytos įvairiose rizikos apžvalgose ir SCSM scenarijų kūrimo iniciatyvoje, poveikis patvirtina tendenciją, kuri jau pastebima aktyvuojant SCSM. Be vienkartinio aktyvavimo kilus pavojui ir turint mažai laiko reaguoti, kuriuo paprastai rūpinosi civilinės saugos institucijos, taikant SCSM prašoma suteikti paramą sudėtingesnėse ekstremaliosiose situacijose. Dėl įvairiausių pavojų ir pažeidžiamumo derinių ekstremaliosios situacijos užsitęsia, yra gerokai sudėtingesnės ir dažnai daro didelį poveikį.

Derinant SCSM būsimų uždavinių supratimą ir esamų reagavimo pajėgumų, kuriais galima naudotis taikant mechanizmą, analizę, šiame dokumente pateikiama rekomendacijų, kaip toliau stiprinti SCSM reagavimo pajėgumus.

Šioje ataskaitoje pateiktos 15 rekomendacijų suskirstytos į rekomendacijas dėl ECPP ir „rescEU“ – dviejų SCSM reagavimo pajėgumų ramsčių, o trečioji kategorija apima rekomendacijas, kurios nėra tiesiogiai susijusios su pajėgumų rūšimi, bet jomis remiamas platesnis reagavimo pajėgumų stiprinimas.

Rekomendacijos dėl Europos civilinės saugos rezervo (ECPP):

i. stengtis pašalinti šioje ataskaitoje nustatytus ECPP pajėgumų trūkumus (pavyzdžiui, gamtos gaisrų gesinimo, skubios medicinos pagalbos pajėgumų, jūrų, pakrančių ir vidaus vandenų taršos incidentų, tiltų, elektros energijos gamybos, transporto ir logistikos srityse);
ii. stiprinti koordinavimą su valstybėmis narėmis ir dalyvaujančiosiomis valstybėmis ir tarp jų siekiant pajėgumų tikslų;
iii. didinti pritaikymo dotacijų finansavimą;
iv. skatinti ECPP pajėgumų registravimą didinant finansavimą dislokavimo metu.

Rekomendacijos dėl „rescEU“:

i. ateityje stiprinant pajėgumus dėmesį visų pirma sutelkti į daugiafunkcius ir daugkartinius pajėgumus (pavyzdžiui, pastogės, elektros energijos, telekomunikacijų, medicininės priežiūros, transporto ir logistikos) ir prireikus į papildomus specializuotus paramos pajėgumus (pavyzdžiui, su

ChBRB susijusiose srityse arba į specializuotas medicinos ekspertines žinias, susijusias su konkrečiais pavojais);

ii. užtikrinti nuspėjamą biudžeto padidinimą pajėgumams po dislokavimo papildyti, laikantis iniciatyvesnio požiūrio į pajėgumų stiprinimą;
iii. didinti „rescEU“ pajėgumų dislokavimo veiksmingumą, priimant greitesnius sprendimus dėl dislokavimo ir parengiant išankstinio paskirstymo galimybes;
iv. supaprastinti „rescEU“ pajėgumų dislokavimo bendro finansavimo normas ir racionalizuoti viešųjų pirkimų procesą.

Platesni reagavimo pajėgumų stiprinimo aspektai:

i. ateityje stiprinant SCSM pajėgumus siekti naudoti rezultatais grindžiamus tikslus;
ii. svarstyti galimybę geriau keistis informacija apie konkrečių nacionalinių pajėgumų prieinamumą, kad būtų padidintas bendras SCSM efektyvumas;
iii. geriau suprasti pažeidžiamų grupių poreikius per ekstremaliųjų situacijų operacijas;
iv. toliau didinti RNKC tarpsektorinį informuotumą apie padėtį;
v. toliau stiprinant pajėgumus atsižvelgti į konfliktų ir karo scenarijus;
vi. kai tinkama, plėsti privačiojo sektoriaus partnerystes, be kita ko, dovanų centrus paverčiant platesnio masto SCSM pajėgumais;
vii. svarstyti galimybę kaupti įvairesnių reagavimo į ekstremaliąsias situacijas priemonių.

Be šių rekomendacijų, kadangi pasirengimas tampa ne tik nelaimių valdymo subjektų ar valdžios institucijų atsakomybe, bet ir **kompleksiniu visuomeniniu klausimu**, taikant SCSM galima paskatinti šį perėjimą prie visą visuomenę apimančio požiūrio, teikiant ekspertines žinias apie pasirengimą sektoriams, kurie neseniai įsitraukė į šią temą. Siekiant spręsti vis sudėtingesnius būsimus uždavinius ir laikantis ES pasirengimo krizėms strategijos tikslų, SCSM atsakas turės apimti daugiau nei tradicinius reagavimo į ekstremaliąsias situacijas pajėgumus.